

Bir Âlimin Ardından: Necdet Sakaoğlu (1939-2024)*

Fatih SARIMEŞE

Dr. Öğr. Üyesi, İstanbul Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi,
Türk İslam Sanatları Tarihi Anabilim Dalı, İstanbul, Türkiye, fatih sarimese@istanbul.edu.tr
(Sorumlu Yazar/Corresponding Author)

Ayşe DENKNALBANT ÇOBANOĞLU

Doç. Dr., İstanbul Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Sanat Tarihi Bölümü,
İstanbul, Türkiye, aysednb@istanbul.edu.tr

Necdet Sakaoğlu'nun eserleriyle genç yaşta tanıştık. Yazmış olduğu kitaplar ve makaleler her zaman başvuru kaynaklarımız arasında yer aldı. Sempozyumlardan ve ilgili televizyon programlarından takip ettiğimiz Sakaoğlu'nun Kültür Bilincini Geliştirme Vakfı'nın ve bazen Belediyelerin düzenlediği söyleşilerine katılıp, bilgilerinden deneyimlerinden faydalanmaya çalışırdık.

2019 yılında "Necdet Sakaoğlu'na Armağan Sanat Tarihi Yazıları" başlıklı bir çalışma yapılması planlandığında Sakaoğlu'nun hayatı ve bibliyografya bölümlerini üstlendik. Ancak 2020 yılında "pandemi" dönemi başladı ve tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de "kapanma" nedeniyle çalışmalarda aksamalar meydana geldi. Özellikle virüsün belirli bir yaş üstü insanlar için oluşturduğu tehlike Necdet Sakaoğlu ile aynı ortamda oturup sohbet etmemizi engelledi. Bir sene sonra, 2021 yılında insanlar artık pandemide tedbir alarak yaşamaya alışmıştı. Sakaoğlu çalışmamızın tamamlanabilmesi için inisiyatif aldı ve ilerlemiş yaşına rağmen bazen Alay Köşkü'nde bazen Feneryolu'ndaki evinde bizimle görüştü. Çocukluğundan itibaren hayatına dair bilgileri bizlerle paylaştı, eserlerinin hazırlanışı hakkında bilgiler verdi.

Sakaoğlu ile sohbet etmek kitap okumak gibiydi. Hayatını anlattığı zamanlar konu konuyu açar ve görüştüğü kişilerle anılarından bahsedirdi. Gençlik yıllarında önce sohbetlerini dinlediği sonra konağına ziyarete gitme fırsatı bulduğu Hamdullah Suphi Tanrıöver'in yanı sıra Mükrimin Halil Yinanç, Reşad Ekrem Koçu, Ekrem Hakkı Ayverdi, Oktay Aslanapa, Hüsrev Tayla, Doğan Kuban ve Semavi Eyice gibi alanında öne çıkan isimlerle yaşadığı anılarını anlatırdı. Görüşmelerimizde son okuduğu kitapları mutlaka bizlere özetler, önemli gördüğü kitapları okumamız için tavsiye ederdi. Ev ziyaretlerimizde aldığı el yazmaları tanıtır, yazmalar hakkında bilgi verirdi. Bazen cildi hırpalanmış yazmalarını Çağaloğlu'na götürür, uzun yıllar ahbap olduğu ciltçilere tamir ettirirdi.

En büyük endişelerinden biri vefatı sonrası kütüphanesindeki kitapların özellikle el yazmaların geleceğiydi. Sohbet arasında bu endişesini sık sık dile getiren Sakaoğlu Cahit Sıtkı'nın "Tereke" isimli şiirinden bahsetmişti. Kendi el yazısıyla bir kâğıda yazdığı şiiri okuyup "Yaa öyle işte!" demişti. Bu satırlarda şiiri hatırlatmak istiyoruz. Ekler bölümünde Sakaoğlu'nun şiiri yazdığı kâğıdın fotoğrafı da yer alıyor.

* Bu çalışma; Ayşe Denknalbant Çobanoğlu - Fatih Sarimeşe, "Kendi Anlatımıyla Necdet Sakaoğlu", *Necdet Sakaoğlu'na Armağan Sanat Tarihi Yazıları* (İstanbul: Kriter Yayınevi 2022), 1-30 ve Fatih Sarimeşe, "Necdet Sakaoğlu Bibliyografyası", *Necdet Sakaoğlu'na Armağan Sanat Tarihi Yazıları* (İstanbul: Kriter Yayınevi 2022), 53-134. çalışmalarından faydalanılarak yazılmıştır.

“Ben Ölürsen ölüürüm bir şey değil;
Ne olursa garip eşyama olur.
Bir hayır sahibi çıkar mı dersin,
Mektuplarımı iade edecek?
Ya kitaplarım ya şiir defterim?
Yanarım bakkal eline düşerse.

Kim bilir bu döşekte kimler yatar,
Hangi rüyaları örter bu yorgan;
El sırtında böyle zarif duramaz,
Ismarlamadır elbisem, pardösü;
Her ayağa göre değil kunduram;
Bu kravat ben bağladıkça güzeldir;
Bu şapkayı kimse böyle giyemez.”¹

Sakaoğlu’nu armağan kitabı hazırlık sürecindeki düzenli görüşmelerimiz aracılığıyla/vesilesiyle çok daha yakından tanıma fırsatı bulduk. Disiplinler arası çalışmayı ilke edinmiş bir araştırmacıydı. Ülkemiz için önemli bir “Hezarfen” idi. Ayrıca en az bunlar kadar önemlisi bilgiyi paylaşmaktan mutluluk duyardı. Bazen okuduğu kitaptan edindiği önemli bir bilgiyi hiç eksilmeyen öğrenme coşkusuyla telefon açıp bizzat aktarırdı. Bazen de eleştirdiği durumları söyler, öğütler verirdi. Sakaoğlu ile son telefon görüşmemiz vefatından yaklaşık 10 gün kadar önceydi. Namık Kemal’in oğlu Ali Ekrem Bolayır’ın “*Hatıralar*” isimli kitabından bazı anekdotları anlattı. Sohbetin sonuna doğru fakülteadaki öğrencilerle birlikte bir Topkapı Sarayı gezisi yapar mıyız? sorumuza “*Hay hay efendim. Amasra’dan Eylül sonuna doğru döneceğim, İstanbul’a geldiğimde müsait zamanınızda evime beklerim. Geldiğinizde detayları konuşuruz*” yanıtını verdi. Sakaoğlu’nun bazı telefon görüşmelerinde kullandığı ifadeler, üzerinden zaman geçince daha fazla anlam kazanıyor... “*Benim vaktim daraldı. Artık yaşlıyım. Eskisi gibi hissetmiyorum. Sizler gençsiniz. Okuyacaksınız, araştıracaksınız. Benim size vasiyetim şudur: Hiçbir gününüzü yazmadan bitirmeyin. İki, üç cümle dahi olsa her zaman yazın. Yazacak bir şey bulamazsanız o gün yaptıklarınızı ve duyduklarınızı yazın.*”

İlerlemiş yaşına rağmen araştırmalarına devam eden Sakaoğlu son olarak Leyla ile Mecnun hakkında yazılan (bilindiği kadarıyla) en eski el yazması ve Piri Reis Haritası üzerinde çalıştığını takip ettik. Sakaoğlu’nun son nefesine değin çalışkanlık, azim ve başarılarla dolu bir hayat hikayesi var.

Necdet Sakaoğlu, kuyumculukla uğraşan Arif Efendi ile kültürlü bir ev hanımı olan Necibe Hanım’ın oğlu olarak 1939 yılında Divriği’de dünyaya gelmiş, ilk ve orta öğrenimini Divriği’de tamamlamıştır. Daha o dönemden itibaren hayatına tesir eden kişi ve yapıları hafızasında diri bir şekilde tutan Sakaoğlu 1951-1954 yılları arasında eğitim gördüğü Nuri Demirağ Ortaokulu’nun inşa tarihini, mimari özelliklerini ve öğretmenlerini 2022 yılında sanki dünü anlatır gibi anlatırdı. Bu okulun ardından 1954-1957 yılları arasında eğitimini Sivas Öğretmen Okulu’nda sürdürmüştür. Bu yıllarda okulda okunan sürenin 1,5 katı yani 4,5 sene mecburi hizmet görevi yapılır ya da okulun yaptığı masraf geri ödenirdi.

Henüz 18 yaşında mezun olan Sakaoğlu Okuduğu sürenin üç katı mecburi hizmet zorunluluğu getiren dönemin mevzuatı gereği, Urfa’nın Parapara Köyü’ne öğretmen olarak atanır. Ancak iki yıl sonra, 1959’da yılında İstanbul (Çapa) Eğitim Enstitüsü’nde Edebiyat Bölümü’nü kazanır ve tekrar öğrenim yaşamına döner. Eğitim Enstitüsü’nün daha giriş sınavında bile yıllar sonra aynı dergide, birlikte yazılar yazacağı Orhan Şaik Gökay ile yolları kesişmiş. Aynı sözlü sınav jürisinden Çağatay

¹ Cahit Sıtkı Tarancı, *Otuz Beş Yaş* (İstanbul: Can Yayınları, 2022).

Ulusoy'u da her zaman rahmetle anardı. Enstitüdeki eğitimi boyunca Arkeoloji Müzesi ve Topkapı Sarayı başta olmak üzere İstanbul'un tarihi ve kültürel mekanlarına geziler yapmış ve tarih ilmi ile olan yakınlığının bu dönemde çok ilerlediğini öğreniyoruz. Günde 6 saat, haftada 34 saat ders alan Sakaoğlu eğitimine enstitüdeki derslerin yanı sıra misafir olarak konferanslar veren Hamdullah Suphi Tanrıöver, Mükrimin Halil Yinanç, Şemsettin Günaltay, Sabri Esat Siyavuşgil gibi isimlerin büyük katkısı olduğunu her zaman belirtir.

Necdet Sakaoğlu İstanbul Eğitim Enstitüsü Edebiyat Bölümü'ndeki öğrenimini 1961 yılında tamamlamış ve ardından atandığı Trabzon Öğretmen Okulu'nda bir süre öğretmenlik yaptıktan sonra yedek subay olarak Çorlu'da askerlik yükümlülüğünü yerine getirmiş ve ardından 19 yıl görev yapacağı Amasra'ya tayin olmuştur.

Sakaoğlu için Amasra'nın ayrı bir önemi vardır. Hayat arkadaşı Fatma Hanım ile burada tanışmış, özellikle emekli olduktan sonra yaz aylarını Amasra'daki evinde geçirmiştir. Sakaoğlu Amasra tarihi ve kültürel mirası için önemli çalışmalar yapmıştır. Son nefesini de Amasra'da vermiş ve Amasra Şehir Mezarlığı'na defnedilmiştir. Çok sevdiği Amasra'dan aslında ayrılmamıştır...

Necdet Sakaoğlu'nun Amasra macerası 1963 yılında Amasra Ortaokulu'nda öğretmenlikle başlamıştır. Hafızasında netlikle koruduğu bilgilere göre bu yıllarda Amasra'da evlere henüz elektrik gelmemiş temiz su ise yeni verilmeye başlamıştır. Akşam olup hava karardığında belediyenin jeneratörü ses çıkartarak çalışmaya başlar ve sokaktaki ahşap elektrik direklerindeki ampuller yanarken gece yarısına doğru ahşap direklerin tepesindeki ışıkların sönmesiyle Amasra karanlığa bürünürmüş. Ancak bu durum Sakaoğlu'nun gece çalışmalarını engellemez. Sakaoğlu gece yaraları gaz lambası eşliğinde çalışmalarına devam eder.

Sakaoğlu, öğrencilerini okulda sadece dört duvar arasında değil Amasra'nın tarihi ve doğal güzelliklerinde de eğitmeye çalışmıştır. Öğrencilerini tarih derslerinde antik yerleşim yerlerine götürür, resim derslerinde ise öğrencilere doğal ortamlarda gözlemledikleri ördekleri, kuşları çizdirmeye çalışmıştır. Bazen öğrencileri kerpiçten yapılmış harap bir evin önüne götürüp evin durumunu incelettirir, ahşap hatılların, kerpiç malzemelerin çizilmesini istemiş. Sakaoğlu bu gayretinin öğrencilerde karşılık bulmasını ve öğrencilerin henüz küçük yaşta tarihi evlerin bir değer olduğunu öğrenmelerini büyük mutlulukla hatırlar. 1967 yılında aynı okula müdür olan Sakaoğlu öğrencilere olan ilgisini eğitimle sınırlamamış, öğrencilerin beslenme alışkanlıklarına da dikkat etmiştir. Öğrenciler için okula bir yemekhane inşa edilmesini ve Bakanlıktan öğrencilere yemek pişirmesi için aşçı ile aşçı yardımcısı kadrosu almayı başarmıştır. Enstitü yıllarında öğrendiği yemek yeme adabını yemekhanede kendi öğrencilerine öğretmeye çalışmıştır. Ayrıca öğrencilerin kültür ve sanat alanında kendilerini geliştirmesi için konferans ve temsil salonu işlevinde bir bina yapılmasını sağlamıştır. Bu binada çeşitli piyesler ve konferanslar düzenlenmiştir.

Sakaoğlu, 1980 yılında Amasra Lisesi'nin kurucu müdürü olur. Hayatının bir diğer dönüm noktasını yine Amasra'da yaşar. 1982 yılında Zonguldak Valisinin telefonuyla 12 Eylül döneminin Milli Eğitim Bakanı Hasan Sağlam'ın, Zonguldak ziyaretinden sonra Amasra Lisesi'ni de ziyaret edeceğini öğrenir. Bakan Hasan Sağlam ziyaret sırasında Sakaoğlu'ndan okul, birimleri, öğrencileri ve hocanın yayınlanmış kitapları hakkında bilgi almıştır. Bakan Amasralı asker arkadaşı General Mithat Ceylan'ı ziyaret etmiş burada Sakaoğlu da hazır bulunmuştur. Bakan Hasan Sağlam Sakaoğlu'nun Amasra'daki çalışmalarından etkilenmiş olmalıdır ki Ankara'ya dönüşünden 4-5 gün sonra Necdet Sakaoğlu Teftiş Kurulu Bakanlık Müfettişi olarak atanmıştır.

1 Aralık 1982 tarihinde yeni görevi için önerilen Ankara, İstanbul ve İzmir arasından İstanbul'u seçerek Amasra'dan ayrılmıştır. Oğlu Selçuk Bey ise ancak öğretim yılını Zonguldak Ereğli Anadolu

Lisesi'nde tamamladıktan sonra annesi Fatma Hanım ile birlikte 1983 yılında İstanbul'a gelmiştir. Sakaoglu ikamet için Göztepe'de bir apartman dairesi tutmuştur. Bu apartman dairesinden görevi nedeniyle Türkiye'deki pek çok bölgeyi/okulu teftiş etmek için yola çıkmıştır. Bu yolculuklarda Sakaoglu pek çok anı biriktirmiştir. Anılarını yazmayı kendine görev edinmiş ve günlük olarak kayıtlar tutmuştur. Bu anıların bir kısmı vefatından kısa bir süre önce “*Çantada Kalan Anılar*” başlıklı kitapla okuyucularıyla buluşmuştur. Sakaoglu'nun vefatı sonrası eşi Fatma Hanım ile görüştüğümüzde Necdet Sakaoglu'nun kitabı kontrol etmeye başladığını, kitapta bulduğu bazı hataları not ettiğini; ancak henüz kontrolü bitirmeden vefat ettiğini söyler... Sakaoglu'nun bu son kitabı özellikle 1980 ve 1990'lı yıllardaki Türkiye'nin taşra bölgelerindeki bazı okulların hallerini, öğretmenlerin ve öğrencilerin davranışlarını okuyucularıyla buluşturması açısından önemlidir.

Sakaoglu 1994 yılında Aydın'da teftişte sırasında gelen bir faksla Talim ve Terbiye Kurulu üyeliğine atandığını öğrenmiştir. Yeni görevini yukarıda bahsi geçen kitapta nasıl öğrendiğini şu şekilde anlatmaktadır:

“... Dört gün sonra günlük işler ve yarın için hazırlık yapmak üzere üç arkadaş bahçede otururken hiç beklemediğim bir haberle duraksadım! İçeriden telefonla çağırdılar. Ankara'da Bakanlıktan bir bayan görevli: “Talim ve Terbiye Kurulu üyeliğine atandınız. Resmî Gazete'de yayımlandı. Tebrik ederim. Mümkün olan kısa zamanda Teftiş Kurulundan ilişiginizi keserek yeni görevinize başlamanız gerekiyor!” dedi. Akşama doğru Talim ve Terbiye Kurulu Başkanı Ramazan Çetin Dağlı da arayarak tebrik etti. Kararname çıktığına göre gidip başlamak zorunlu. Ancak daha birkaç gün Aydın'da kalıp denetim raporlarını yazmam gerekiyor.”²

Talim ve Terbiye Kurulu'nda 1998 yılına kadar görev alan Sakaoglu bu süre içinde başkan yardımcılığı da yapmıştır. Eğitimin her kademesini inceleyen kurul; başkan ve 15 üyeden oluşmaktaydı. Kurulun en büyük görevlerinden biri okullarda okutulan bütün ders kitaplarının müfredata ve öğrenci düzeyine uygun olup olmadığını denetlemektir. Sakaoglu bu denetimlerde görev almış ve ders kitaplarının öğrenci düzeyine uygun bir hale getirilmesi için çalışmıştır.

Necdet Sakaoglu 1998 yılında Talim ve Terbiye Kurulu'ndan emekli olmaya karar vermiştir. Çevresindekiler bu karardan onu vazgeçirmeye çalışsa da Sakaoglu çalışma prensibinden ödün vermemiş ve üç arkadaşıyla birlikte emekli olmak için dilekçe yazmıştır. Sakaoglu'nun Türk tarihine ve kültürüne katkısı emeklilik yıllarında artarak devam etmiştir. Emekli olduktan sonra pek çok sivil toplum kuruluşunda görev almıştır. Çevre ve Kültür Değerlerini Koruma ve Tanıtma Vakfı (ÇEKÜL), Türkiye Tarihi Evleri Koruma Derneği, Tarih Vakfı, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Metropolitan Planlama ve UNESCO İstanbul Tarihi Sit Alanları Alan Başkanlığı gibi önemli kurumlarda danışman-üye olarak görev almıştır. Son olarak 6 Mayıs 2024 yılında yeniden ibadete açılan Divriği Ulucamii'nin restorasyonunda Bilim Kurulu Üyeliği yapmıştır.

Sakaoglu ülkemizde tarih, kültür ve sanat yazımında önemli bir yere sahiptir. Kaleme aldığı başta kitaplar, makaleler ve ansiklopedi maddeleri pek çok eserde ana kaynak olarak kullanılmaya devam etmektedir. Amasra'da öğretmenlik yaptığı yıllardan itibaren yazmaya önem veren Sakaoglu'nun son kitabı daha önce ifade edildiği gibi vefatından bir hafta önce kadar piyasaya çıkan “*Çantada Kalan Anılar*” isimli kitap idi. Özellikle yazım alanındaki üretkenliği akademik unvan teklifleri almasını sağlasa da Sakaoglu bunların hepsini düşünmeden reddetmiştir. Reddetme sebebini ise “*Amasra'da basit bir öğretmenin neler yapabileceğini göstermek istedim*” şeklinde ifade etmiştir.

Sakaoglu'nun ilk eseri 1966 yılında çıkan “*Çeşm-i Cihan Amasra: Kuruluşundan Günümüze Kadar*” isimli kitabıdır. Bu kitabıyla ilgili Necdet Sakaoglu ile Semavi Eyice arasında geçen bir diyalog

² Necdet Sakaoglu, *Çantada Kalan Anılar* (İstanbul: Alfa Yayınları 2024), 241.

dikkat çekicidir. Bu diyalogu Sakaoğlu'nun anlatımıyla aynı aktarmadan önce eşi Fatma Hanım ile Semavi Eyice'nin kuzen olduğunu ve Amasralı olduğunu hatırlatmak gerek.

“... 1966'da yayımlanan *Çeşm-i Cihan Amasra* ilk kitabımdır. O sırada Prof. Dr. Semavi Eyice doçent idi. Amasra'ya geldi. Benim çalışmamı görmek istedi, baktı, inceledi. “Ben de bu konuyu çalışıyorum. Sen bu kadar bilgiyi nereden buldun?” diyerek sanki çıktı. Hocam yaz tatillerinde İstanbul'a gidiyorum. Arkeoloji Müzesi'nin Kütüphanesi'nde çalışıyorum, dedim. “Orayı gördün mü sen?” dedi. Evet gördüm, orada çalışıyorum dedim. “Kim orayı yönetiyor?” diye sordu. Kâzım Bey yönetiyor. Bir de Hafız Kütüb var, dedim. Yani beni kontrol etti, gerçekten gitmiş miyim, çalışmış mıyım diye!”

1984 yılında yayımlanan “*Köse Paşa Hanedanı*” isimli kitabıyla Sedat Simavi Vakfı Sosyal Bilimler Ödülü, 2000 yılında ise “*Bu Mülkün Sultanları*” adlı çalışmasıyla İletişim Fakültesi En İyi Tarih Ödülü'nü almıştır.

Sakaoğlu 100'den fazla kitap ve kitap bölümü 1000'den fazla makale ve çeşitli ansiklopedilerde çok sayıda madde yazmıştır. 1994 yılında 8 cilt olarak yayımlanan “*Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi*” isimli çalışmanın hem yayın kurulunda görev almış hem de 253 maddenin yazarı olmuştur. Sakaoğlu'nun ansiklopedinin ilk 7 ciltte yer almayan maddelerin bazılarının birer küçük paragrafı yeni bir ciltte açıklanması öneri üzerine 8 cilt neşredilmiş ve eser nihai şekline kavuşmuştur. Sakaoğlu bir sohbet sırasında ansiklopedi için yazdığı pek çok maddeye yer verilmediğini ve bu maddelerin arşivinde muhafaza ettiğini belirtmiştir. Ayrıca *Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi*'ndeki maddelerin güncellenerek yeniden yayımlanması gerektiğini vurgulamıştır.

Osmanlı ve İstanbul temalı tarih, kültür ve sanat konulu eserlerinin yanı sıra Sakaoğlu'nun Beylikler ve Selçuklular üzerine de önemli eserleri vardır. Örnek olarak “Yitik bir Anadolu Beyliği Mengücekoğulları”, “Türkiye Eğitim Tarihi (11-20. Yüzyıllar)”, “Anadolu Derebeyi Ocaklarından Köse Paşa Hanedanı” ve “Karamanname: [Zamanın Kahramanı Karamaniler'in Tarihi] (Şikari) verilebilir. Necdet Sakaoğlu “*Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi*” dışında; “*Yaşamları ve Yapıtlarıyla Osmanlılar Ansiklopedisi*”, “*NTV İstanbul Ansiklopedisi*”, “*Tanzimat'tan Cumhuriyet'e Türkiye Ansiklopedisi*”, “*Türk ve Dünya Ünlüleri Ansiklopedisi*” ve “*Anabritannica Genel Kültür Ansiklopedisi*”nde madde yazarlığı yapmıştır. Ayrıca “*Tarih ve Toplum*”, “*SkyLife*”, “*Toplumsal Tarih*”, “*Popüler Tarih*”, “*NTV Tarih*”, “*Bugünü Anlamak İçin #Tarih*” gibi çeşitli dergiler için çok sayıda yazı yazmıştır. Son yıllarında düzenli olarak yazı yazdığı tek dergi “*Bugünü Anlamak İçin #Tarih*” dergisidir.

27 Ağustos'u 28 Ağustos'a bağlayan gece Necdet Sakaoğlu'nu dar-ı bekaya uğurladık. Necdet Sakaoğlu'nun geriye bıraktığı eserler şüphesiz ana kaynak olmaya devam edecektir. Ayrıca yaşantısı, çalışkanlığı ve azmiyle hatıralarda yerini aldı. Osmanlı mezar taşlarının son satırlarında yer alan “Ruhîçün Fatıha” ifadeleri bu sefer Necdet Sakaoğlu için...

Author Contributions / Yazarların Katkısı:	Author / Yazar 1	Author / Yazar 2
Conceptualization (CRediT 1) / Araştırmanın Tasarımı	%50	%50
Data Curation (CRediT 2) / Veri Toplanması /	%50	%50
Investigation - Analysis - Validation (CRediT 3-4-6-11) / Araştırma - Veri Analizi - Doğrulama	%50	%50
Writing (CRediT 12-13) / Makalenin Yazımı	%50	%50
Writing – Review & Editing (CRediT 14) / Metnin Tashihi ve Geliştirilmesi	%50	%50

Funding / Finansman: This research received no external funding. / Bu araştırma herhangi bir dış fon almamıştır.

Conflicts of Interest / Çıkar Çatışması: The author declare no conflict of interest. / Yazar, herhangi bir çıkar çatışması olmadığını beyan eder.

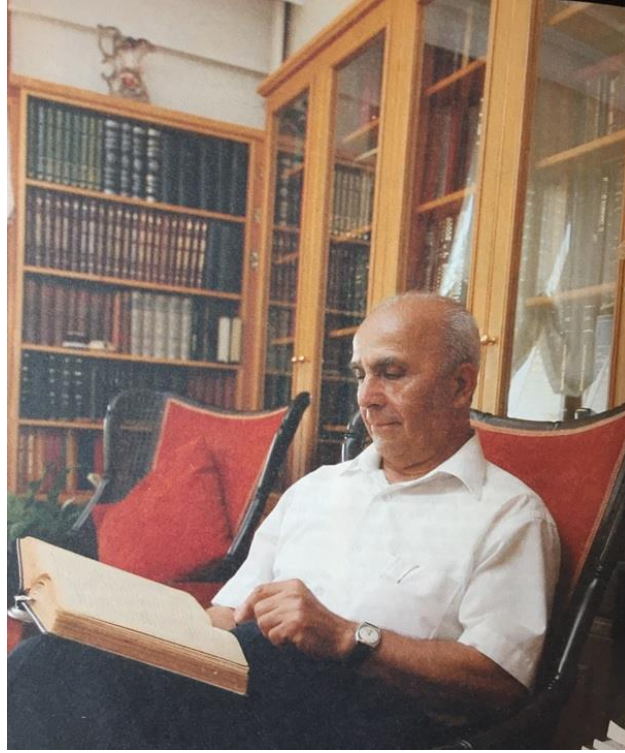
KAYNAKÇA

Denknlbant Çobanoğlu, Ayşe. Fatih Sarımeşe. “Kendi Anlatımıyla Necdet Sakaoğlu”, *Necdet Sakaoğlu'na Armağan Sanat Tarihi Yazıları*. İstanbul: Kriter Yayınevi 2022, 1-30.

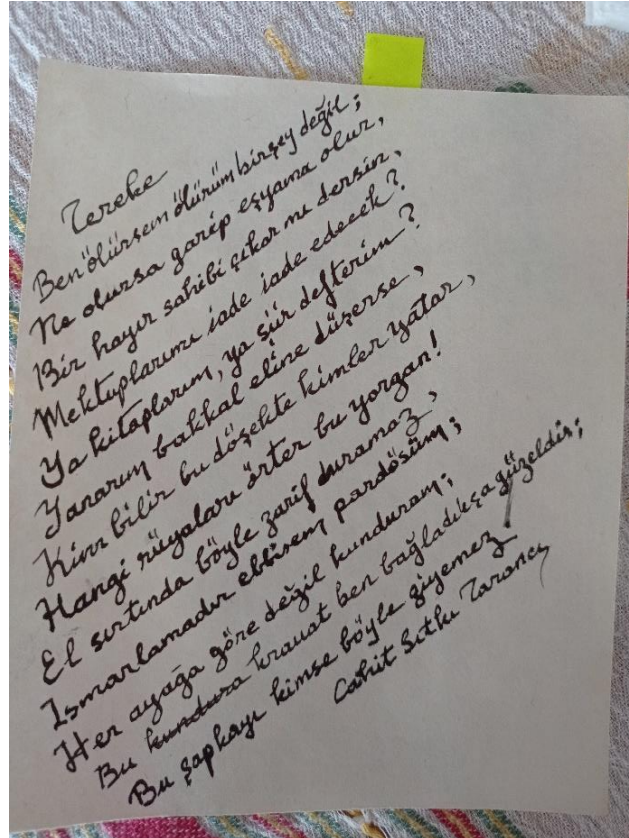
Sakaoğlu, Necdet. *Çantada Kalan Anılar*. İstanbul: Alfa Yayınları 2024.

Sarımeşe, Fatih. “Necdet Sakaoğlu Bibliyografyası”, *Necdet Sakaoğlu'na Armağan Sanat Tarihi Yazıları*. İstanbul: Kriter Yayınevi 2022, 53-134.

Tarancı, Cahit Sıtkı. *Otuz Beş Yaş*. İstanbul: Can Yayınları, 2022.

Necdet Sakaoğlu

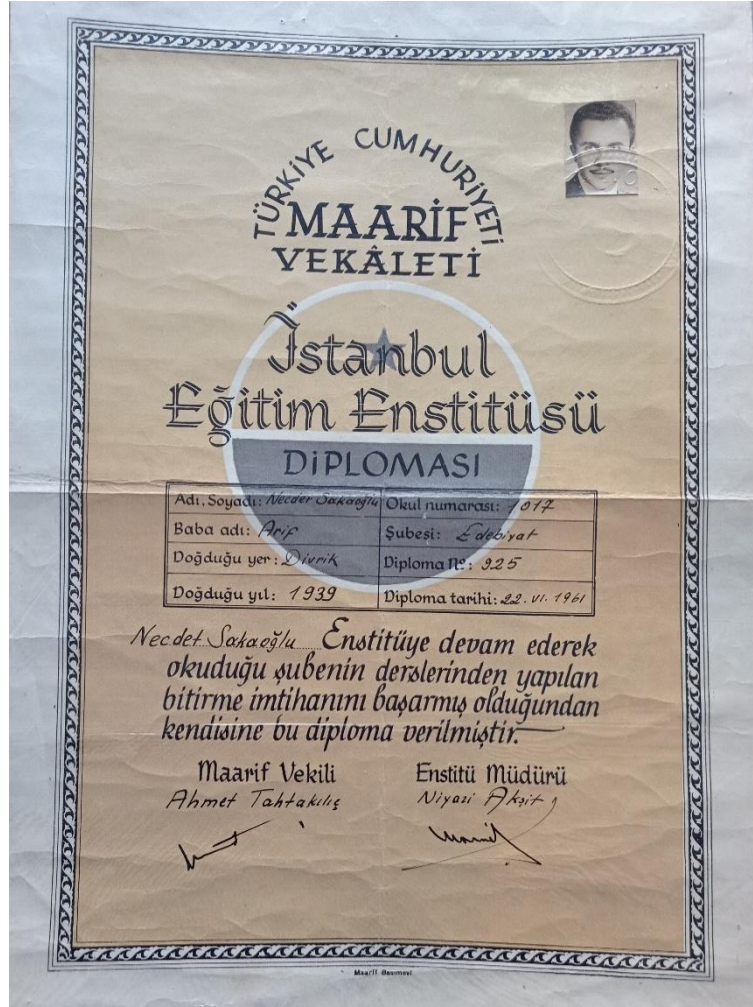
Necdet Sakaoğlu'nun El Yazısıyla Cahit Sıtkı Tarancı'nın "Tereke" İsimli Şiir

Necdet Sakaoğlu Babası Arif Efendi'nin Kucağında

Necdet Sakaoğlu Tarih Öğretmeni Mesut Talaslı ve Sınıf Arkadaşları ile Topkapı Sarayı Gezisinde (1961)

Necdet Sakaoğlu'nun Enstitü Diploması

Okul Bahçesinde Resim Dersinde (Amasra, 1964)

Amasra Lisesi Müdürüken Okulunu Ziyaret Eden Milli Eğitim Bakanı Hasan Sağlam'a Bir Kitabını Sunarken (Amasra, 1982)

Süleyman Demirel'in Tarihi Türk Evleri Ziyareti (16 Mayıs 1997)

Eyüp Sultan Camii civarında Osmanlı mezar taşlarını incelerken (2010)

İstanbul Esenyurt Üniversitesi'nde bir söyleşi sırasında (2023)